

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 22/2021-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. januára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky obchodnej spoločnosti Areko Group, k. s., Vrátna 28, Košice, IČO 47 632 836, zastúpenej advokátskou kanceláriou Vašiv & Partners, s. r. o., Vrátna 28, Košice, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Vladislav Vašiv, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obdo 45/2018 zo 14. novembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti Areko Group, k. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkové okolnosti prípadu a vymedzenie napadnutého rozhodnutia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. apríla 2019 doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti Areko Group, k. s.,

Vrátna 28, Košice, IČO 47 632 836 (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Obdo 45/2018 zo 14. novembra 2018 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Ústavná sťažnosť sťažovateľky je vedená pod sp. zn. Rvp 683/2019 a v súlade s čl. X bodom 5 písm. c) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 schváleného 16. októbra 2019 bola náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov prerozdelená a 17. októbra 2019 pridelená sudcovi spravodajcovi Rastislavovi Kaššákovi.

3. Podľa čl. II bodu 5 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky schváleného na zasadnutí pléna ústavného súdu konaného 16. decembra 2020 na obdobie od 1. januára 2021 do 31. decembra 2021 (ďalej len „rozvrh práce“) je na konanie vo veciach patriacich do pôsobnosti senátov ústavného súdu v jednotlivých prípadoch príslušný ten senát ústavného súdu, ktorého členom je sudca spravodajca, ktorému bola vec pridelená. V súlade s čl. II bodom 3.1 rozvrhu práce pri predkladaní pridelených vecí do senátu sudcom spravodajcom Rastislavom Kaššákom pracuje prvý senát ústavného súdu v zložení Rastislav Kaššák (predseda senátu), Jana Baricová a Miloš Maďar. Ústavnú sťažnosť sťažovateľky preto predbežne prerokoval senát v zložení uvedenom v záhlaví tohto rozhodnutia.

4. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že žalobou podanou Okresnému súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) sa sťažovateľka ako správca úpadcu obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „úpadca“), domáhala určenia, že voči konkurzným veriteľom úpadcu sú neúčinné jeho právne úkony, a to:

- dodatok č. 1 k zmluve o dielo č. 13/12/2012/[REDAKOVANÉ]
z 13. júna 2013 (ďalej len „dodatok č. 1 k zmluve o dielo“) uzavretý s obchodnou

spoločnosťou [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]
(ďalej len „žalovaná“),

- dobropis č. 2520130008 z 15. novembra 2013 vystavený v prospech žalovanej a
- úhrada sumy 415 392,96 € zo strany úpadcu žalovanej.

4.1 Sťažovateľka súčasne žiadala, aby okresný súd uložil žalovanej povinnosť vrátiť do konkurznej podstaty úpadcu sumu 415 392,96 €.

5. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 30 Cbi 11/2015 z 15. februára 2017 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) žalobu sťažovateľky zamietol a žalovanej priznal náhradu trov konania podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

5.1 V odôvodnení rozsudku uviedol, že na základe vykonaného dokazovania považoval za preukázané, že úpadca ako zhotoviteľ a žalovaná ako objednávateľ uzavreli 14. decembra 2012 zmluvu o dielo č. 13/12/2012/[REDACTED] (ďalej len „zmluva o dielo“), ktorej predmetom bolo zhotovenie stavby, pričom cena diela bola stanovená na 590 000 € bez DPH. V zmysle predmetnej zmluvy mala byť prvá časť ceny diela v sume 480 000 € s DPH zaplatená žalovanou na základe faktúry vystavenej úpadcom, druhá časť ceny diela v sume 131 000 € bez DPH mala byť uhrádzaná na základe pravidelných faktúr vystavených úpadcom a tretia časť v sume 59 000 € bez DPH mala byť uhradená až po odovzdaní diela. Následne zmluvné strany 13. júna 2013 uzavreli dodatok č. 1 k zmluve o dielo, v zmysle ktorého sa vo vzťahu k peňažným prostriedkom v sume 480 000 € žalovaná dostala do právneho postavenia uložiteľa a úpadca do právneho postavenia opatrovateľa týchto peňažných prostriedkov, pričom ich vzájomné práva a povinnosti sa analogicky budú spravovať ustanoveniami zmluvy o uložení podľa § 516 a nasl. Obchodného zákonníka, resp. zmluvou o úschove podľa § 747 a nasl. Občianskeho zákonníka. Na základe predmetného dodatku úpadca vystavil žalovanej dobropis č. 2520130008 z 15. novembra 2013 na vrátenie zálohy (preddavku) v sume 418 200,32 €. Okresný súd dospel k záveru, že uzavretie dodatku č. 1, ktorým zmluvné strany modifikovali zmluvu o dielo, sa vzhľadom na princíp zmluvnej voľnosti vyplývajúcej z autonómnej vôle zmluvných strán (§ 263 Obchodného zákonníka) neprieči ustanoveniam Obchodného zákonníka. Okresný súd ďalej konštatoval, že vrátením zálohy (preddavku) žalovanej nemohlo dôjsť k prehlbeniu úpadku úpadcu ako zhotoviteľa ani k ukráteniu jeho

veriteľov, pretože uvedený preddavok sa nikdy nestal majetkom úpadcu. Podľa názoru okresného súdu tieto finančné prostriedky predstavovali len zálohu za nevykonané práce, a preto bol úpadca ako zhotoviteľ povinný nespotrebovanú časť preddavku žalovanej vrátiť, čo napokon aj učinil vystavením dobropisu z 15. novembra 2013.

6. Na základe odvolania sťažovateľky Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 4 CoKR 22/2017 z 28. septembra 2017 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) potvrdil rozsudok okresného súdu v celom rozsahu ako vecne správny a žalovanej priznal náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Krajský súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozsudku okresného súdu podľa § 387 ods. 2 CSP a na zdôraznenie jeho správnosti, reagujúc súčasne na odvolacie námietky sťažovateľky, uviedol, že funkciou preddavku je zabezpečenie vykonania prác vo väčšom rozsahu zhotoviteľom, a preto ho nie je možné použiť na iný účel, napríklad na splácanie záväzkov v prospech veriteľov. Podľa názoru krajského súdu je nespotrebovaný preddavok stále vlastníctvom objednávateľa a zhotoviteľ sa jeho vlastníkom stáva len v rozsahu vykonaných a vyfakturovaných prác, preto ako nesprávny vyhodnotil názor sťažovateľky, že dohodnutá cena za neuskutočnené dielo patrí do súpisu majetku podstat podľa § 76 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“). Krajský súd zdôraznil, že v čase vyhlásenia konkurzu na majetok úpadcu neexistovala žiadna pohľadávka žalovanej voči úpadcovi, pričom z vykonaného dokazovania nebolo preukázané, že úpadca bol v čase uzavretia dodatku č. 1 k zmluve o dielo v úpadku, keďže len na základe účtovnej súvahy nemožno dospieť k jednoznačnému záveru o úpadku dlžníka. Vo vzťahu k úhrade sumy 415 392,96 € v prospech žalovanej krajský súd skonštatoval, že ide len o technický úkon spočívajúci v prevode finančných prostriedkov z účtu na účet a nejde o právny úkon v zmysle § 34 Občianskeho zákonníka.

7. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodila z § 420 písm. f) CSP, pričom vada zmätočnosti podľa nej spočívala v nedostatočnom odôvodnení rozsudku krajského súdu, ktorý sa nevysporiadal s jej podstatnými právnymi argumentmi obsiahnutými v podanom odvolaní.

8. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľky ako neprípustné odmietol podľa § 447 ods. 1 písm. c) CSP a žalovanej priznal proti sťažovateľke nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Skonštatoval, že v prejednávanej veci nezakladá sťažovateľkou vytýkaná vada prípustnosť dovolania, keďže rozsudok krajského súdu obsahuje dostatočnú právnu argumentáciu k relevantným odvolacím námietkam sťažovateľky. Krajský súd sa podľa názoru najvyššieho súdu náležite zaoberal zásadnými námietkami sťažovateľky, a to aj napriek tomu, že odpovede na ne už sťažovateľke poskytol rozsudok okresného súdu.

II.

Stážnostná argumentácia

9. Sťažovateľka v úvode ústavnej stážnosti stručne rekapituluje skutkový stav a namieta, že v danom prípade bolo dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP prípustné, pretože rozsudok krajského súdu nezodpovedal požiadavkám na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Poukazuje na skutočnosť, že krajský súd vo svojom rozsudku len stroho doplnil argumentáciu okresného súdu bez toho, aby jasne a zrozumiteľne poskytol odpovede na všetky relevantné otázky a vyjadril sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, čím došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý súdny proces. Podľa sťažovateľky najvyšší súd síce v napadnutom uznesení konštatoval, že súd nie je povinný dať na každý argument sťažovateľky podrobnú odpoveď, avšak odôvodnenie rozhodnutia musí v takom prípade stručne a jasne objasniť skutkový a právny základ, čo v danom prípade absentuje. Sťažovateľka v tomto smere najvyššiemu súdu vytýka, že len „*arbitrárnym spôsobom preberá právnu argumentáciu súdov nižších stupňov*“.

10. Zdôrazňujúc skutočnosť, že v konaní pred všeobecnými súdmi vyšli najavo viaceré skutkové a právne skutočnosti, s ktorými sa konajúce súdy nevysporiadali, sťažovateľka tieto jednotlivé (nevyhodnotené) dôkazy podrobne (obdobne ako v podanom odvolaní a dovolaní) rozoberá, a v podstatnom tvrdí, že

- k vystaveniu dobropisu č. 2520130008 a následne k úhrade sumy 415 392,96 € pred jej splatnosťou došlo bez právneho titulu v čase platnosti zmluvy o dielo, ktorá

ako potvrdili obe zmluvné strany nebola nikdy zrušená. Aj napriek uvedenému sa okresný súd uspokojil iba s vyjadrením konateľa žalovanej, že k vráteniu nespotrebovaného preddavku došlo na základe jeho žiadosti, a tak podľa sťažovateľky dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam;

- zmluva o poskytnutí bankovej záruky č. 8482/12/08741 a zmluva o zriadení záložného práva k pohľadávke klienta voči banke č. 8483/12/08741 neboli okresným súdom vôbec zohľadnené a krajský súd venoval tejto právnej otázke v odôvodnení rozsudku len jednu vetu (bod 162);

- okresný súd a krajský súd neprihliadli ani na výpisy z bankových účtov úpadcu z decembra 2012, augusta 2013 a novembra 2013 preukazujúce jeho bankové operácie, na spotrebovanie preddavku po jeho prijatí na bežný účet úpadcu, ako ani na bankové operácie úpadcu po skončení bankovej záruky s peňažnými prostriedkami, ktoré boli predmetom bankovej záruky a ktoré nepochádzali od žalovanej. Sťažovateľka preto tvrdí, že poskytnutý preddavok nemohol byť predmetom bankovej záruky, a tak neexistoval predmet plnenia podľa dodatku č. 1 k zmluve o dielo;

- uzavretie dodatku č. 1 k zmluve o dielo je v rozpore s pravidlami poctivého obchodného styku, pričom konajúce súdy sa podľa sťažovateľky obmedzili len na strohé skonštatovanie súladu predmetného dodatku č. 1 so zákonom. Záver okresného súdu, s ktorým sa stotožnil aj krajský súd, týkajúci sa možnosti modifikovania zmluvy o dielo dodatkom č. 1 považuje sťažovateľka za absolútne nesprávny. Zdôrazňuje, že zmluva o uložení veci je reálny kontrakt, čo znamená, že sa vyžaduje reálne odovzdanie veci na uloženie, čo však v prípade uzavretia dodatku č. 1 splnené nebolo, keďže predmet uloženia, resp. úschovy v tom čase neexistoval. Úpadca sa podľa sťažovateľky totiž nikdy nesprával ako opatrovateľ finančných prostriedkov a po podpise dodatku č. 1 k zmluve o dielo s nimi voľne disponoval, hoci tak v zmysle § 520 Obchodného zákonníka konať nemohol. Sťažovateľka v tejto súvislosti na podporu svojho tvrdenia opätovne uvádza rovnaké dôvody, ktoré už boli predstreté v konaní pred okresným súdom, ako aj v uplatnených opravných prostriedkoch, ktoré konajúce súdy opomenuli. Ako všeobecnými súdmi nevyhodnotený hodnotí sťažovateľka aj jej argument, že úpadca sa odovzdaním preddavku stal jeho vlastníkom v celej jeho sume, pričom neobstojí záver

okresného súdu, že predmetný preddavok len žalovaná úpadcovi požičala bez toho, aby sa stali jeho majetkom.

11. V závere ústavnej sťažnosti sťažovateľka nepopiera, že žalovaná má právo na vrátenie preddavku v rozsahu nevykonaného diela, avšak zdôrazňuje, že svoju pohľadávku si mala riadne prihlásiť v konkurznom konaní. Právny názor krajského súdu vo vzťahu k otázke podania vylučovacej žaloby žalovanou označuje sťažovateľka za predbežný a neopodstatnený. Sťažovateľka rovnako vyjadruje nesúhlas s podľa nej neodôvodnenými záverom krajského súdu, podľa ktorého je úhrada sumy 415 392,96 € len technický úkon spočívajúci v prevode finančných prostriedkov z účtu na účet.

12. Podľa sťažovateľky konajúce súdy porušili jej právo na spravodlivý súdny proces, keď svoje rozhodnutia dostatočne, jasne a zrozumiteľne neodôvodnili, pričom ich odôvodnenia sú *„iba v rovine krátkych oznamovacích viet bez podrobnejších odpovedí na nastolenú problematiku a z pohľadu sťažovateľa iba v rovine dohadov“*. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jej ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie vo veci samej nálezom rozhodol:

„I. Základné právo Sťažovateľa na (a) na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, (b) právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, Uznesením Najvyššieho súdu SR zo dňa 14.11.2018, sp. zn. 1Obdo/45/2018, porušené boli.

II. Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 14.11.2018, sp. zn. 1Obdo/45/2018 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.“

III.

Relevantná právna úprava

13. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

14. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním, o postavení jeho sudcov a ich bezúhonnosť ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

16. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

16.1 Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) podľa § 42 ods. 2 písm. f), g), q), r), t) alebo písm. v), ktorý je zjavne neopodstatnený.

17. O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú

neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

18. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

19. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

20. Ústavný súd konštatuje, že vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už v minulosti judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

IV.

Ústavnoprávne východiská a posúdenie veci ústavným súdom

21. Podstata ústavnej sťažnosti spočíva v námietke sťažovateľky, že najvyšší súd napadnutým uznesením, ktorým odmietol dovolanie ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP, porušil jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a tiež právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Porušenie označených práv vidí sťažovateľka v tom, že najvyšší súd konštatoval neexistenciu uplatneného dovolacieho

dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP napriek tomu, že rozsudok krajského súdu (a tiež rozsudok okresného súdu) nie sú náležité a dostatočne odôvodnené a nezodpovedajú tak požiadavke na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktorá je súčasťou práva na spravodlivý súdny proces.

22. Skôr ako ústavný súd pristúpi k posúdeniu podstatnej sťažnostnej argumentácie uvedenej v ústavnej sťažnosti, považuje za nevyhnutné zdôrazniť, že ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov, a preto nemôže byť súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci tejto sústavy. Z tohto dôvodu ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať, či bol v konaní pred všeobecnými súdmi náležité zistený skutkový stav a aké právne závery z tohto zisteného skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

23. Ústavný súd akcentuje, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v čl. 46 až čl. 50 ústavy (I. ÚS 117/05). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj práva na spravodlivý súdny proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) zaručiť každému prístup k súdu, čomu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu

ochranu vykonávajú [čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 214/04)].

24. Integrálnou súčasťou práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru je povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť, čo predstavuje záruku toho, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny. Náležité odôvodnenie rozhodnutia ako prostriedok k zamedzeniu svojvôle súdu má súčasne zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť jeho rozhodovania. V zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu má účastník konania právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (III. ÚS 209/04).

25. Uvedené východiská bol povinný pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľky rešpektovať aj najvyšší súd, preto sa ústavný súd v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti oboznámil s tou časťou odôvodnenia jeho napadnutého uznesenia, ktorá je pre zhodnotenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti podstatná a súčasne sa zameral na posúdenie, či zo strany najvyššieho súdu skutočne došlo k splneniu požiadaviek kladených na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Ústavný súd súčasne konštatuje, že výhrady sťažovateľky prezentované v ústavnej sťažnosti sú nasmerované najmä proti rozsudku krajského súdu a tiež proti rozsudku okresného súdu, pričom sťažnostná argumentácia sťažovateľky je z väčšej časti len zopakovaním jej námietok obsiahnutých v už uplatnených opravných prostriedkoch a predstavuje tak pokračujúcu polemiku so závermi učenými okresným súdom a následne krajským súdom.

26. Vzhľadom na to, že napadnutým uznesením najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľky, ústavný súd poukazuje na svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd. Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľov (m. m. II. ÚS 324/2010). Uvedené však zároveň nevylučuje, že ústavne konformné posúdenie vlastnej právomoci najvyšším súdom je následne ústavným súdom preskúmateľné v konaní o ústavnej sťažnosti.

27. Pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítať s tým, že tieto pravidlá budú aplikované. Jednako tieto pravidlá alebo ich používanie nemôžu týmto osobám zabrániť, aby využili existujúci opravný prostriedok (napr. I. ÚS 4/00; vec Pérez De Rada Cavanilles proti Španielsku, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 28. 10. 1998).

28. V danom prípade sťažovateľka prípustnosť dovolania odôvodnila dovolacím dôvodom zakotveným v § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

29. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd vo vzťahu k sťažovateľkou namietanej vade zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP dospel k záveru, že dovolanie sťažovateľky nie je prípustné, pretože krajský súd dal sťažovateľke vo svojom rozsudku primeranú a dostatočnú odpoveď na jej námietky vymedzené v odvolaní podanom proti rozsudku okresného súdu. V tomto smere najvyšší súd nezistil

nesprávnosť a nezákonnosť procesného postupu krajského súdu z hľadiska dodržania limitov daných úpravou civilného sporového súdneho konania pre zachovanie pravidiel spravodlivého súdneho procesu (bod 12 napadnutého uznesenia).

30. V tejto súvislosti najvyšší súd poukázal predovšetkým na svoje zjednocujúce stanovisko R 2/2016 (ďalej len „stanovisko“), právna veta ktorého znie: *„Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“*. S odkazom na svoju judikatúru najvyšší súd dodal, že zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania s účinnosťou od 1. júla 2016 sa podstaty a zmyslu predmetného stanoviska nedotkli, preto ho je potrebné naďalej považovať za aktuálne.

30.1 Na tomto mieste ústavný súd považuje za potrebné doplniť, že aktuálnosť stanoviska po nadobudnutí účinnosti novej právnej úpravy dovolania je potrebné chápať v tom zmysle, že pokiaľ rozhodnutie odvolacieho súdu v podstatných bodoch nespĺňa požiadavky vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, zodpovedá táto okolnosť dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Znamená to, že stratilo význam vyčleňovanie z tejto kategórie „inej vady konania“ podľa predchádzajúcej právnej úpravy a taká vada, pokiaľ má znaky uvedené v predchádzajúcej vete, zakladá prípustnosť dovolania podľa dotknutého (v nej označeného) ustanovenia. Včlenením do textu zákona formulácie o práve na spravodlivý proces sa požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia neliberalizovali, ale naopak, sprísnilo. V konečnom dôsledku zároveň platí, že vo sfére právneho poriadku Slovenskej republiky možno požadovať aj vyšší stupeň ochrany základných práv, než zodpovedá štandardom rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva, ako to vyplýva zo vzťahu dohovoru a zákona podľa čl. 154c ods. 1 ústavy (IV. ÚS 314/2020).

31. Najvyšší súd považoval odôvodnenie rozsudku krajského súdu za dostatočné a v tomto smere konštatoval, že obsahuje náležitú právnu argumentáciu k relevantným

odvolacím námietkam sťažovateľky. Podľa názoru najvyššieho súdu tak krajský súd, ako aj okresný súd primerane vysvetlili, z akých úvah a dôkazov vychádzali pri posúdení otázky platnosti dodatku č. 1 k zmluve o dielo, a uviedli aj dôvody, pre ktoré navrátenie takmer celej prvej časti ceny diela na jeho základe nepovažovali za odporovateľný právny úkon a pre ktoré sa nestotožnili s právnym názorom sťažovateľky, že nespotrebovaná časť preddavku vyplateného žalovanou na základe zmluvy o dielo patrí do vlastníctva úpadcu. Konajúce súdy rovnako zrozumiteľne odôvodnili prijatý právny záver, podľa ktorého vrátením zálohy preddavku žalovanému nemohlo dôjsť k prehĺbeniu úpadku zhotoviteľa – úpadcu a ani k ukráteniu jeho veriteľov.

32. Vo vzťahu k sťažovateľkou namietanej arbitrárnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom vysvetlil, z akých dôvodov dovolanie sťažovateľky nespĺnilo predpoklady prípustnosti, a preto muselo byť odmietnuté. Podľa názoru ústavného súdu napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nemožno považovať za neodôvodnené, pričom zároveň neexistuje žiadna skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup, resp. svojvoľné závery tohto súdu [v medziach posudzovanej prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pozn.], t. j. také, ktoré by nemali oporu v zákone. Za situácie, keď najvyšší súd dospel ústavne konformným spôsobom k záveru o neexistencii väd zmätočnosti, a preto dovolanie sťažovateľky vyhodnotil ako neprípustné, nebol povinný vecne preskúmať v ňom obsiahnuté argumenty sťažovateľky.

33. Napokon ústavný súd po oboznámení sa aj s rozsudkom krajského súdu k samotnej podstate veci podotýka, že krajský súd síce skutočne stručným a základným spôsobom (ako to tvrdí sťažovateľka) reagoval na odvolacie námietky sťažovateľky, no napriek tomu je ústavný súd toho názoru, že poskytol odpovede na tie argumenty sťažovateľky, ktoré boli pre predmetnú právnu vec podstatné a najzásadnejšie. Je potrebné zdôrazniť, že krajský súd sa v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi rozsudku okresného súdu v zmysle § 387 ods. 2 CSP a reflektujúc odvolacie námietky sťažovateľky sa vysporiadal s povahou, funkciou a napokon aj s vlastníctvom nespotrebovaného preddavku poskytnutého úpadcovi zo strany žalovanej (body 160 až 162 rozsudku).

Rovnako sa zaoberal aj námietkou sťažovateľky, že k vystaveniu dobropisu č. 2520130008 a k úhrade sumy 415 392,96 € došlo bez právneho titulu počas platnosti a účinnosti zmluvy o dielo, keď v bode 166 rozsudku v podstate prisvedčil názoru okresného súdu o možnosti zmluvných strán uzavrieť dodatok č. 1 k zmluve o dielo, ktorý podľa jeho obsahu predstavuje „*právne riešenie vrátenia peňazí, t. j. nepotrebovaného preddavku*“. Nakoniec sa krajský súd vyjadril sa aj k skutočnosti, či bol úpadca v čase uskutočnenia úkonov, ktorým sťažovateľky podanou žalobou odporuje, už v úpadku (body 168 až 171 rozsudku).

34. Ústavný súd v tomto smere akcentuje, že mu neprináleží vstupovať do výkladu a aplikácie podústavného práva uplatneného všeobecnými súdmi a posudzovať prípadne namietanú vecnú nesprávnosť ich rozhodnutí, pretože ako bolo už uvedené, ústavný súd nie je v poradí ďalšou (štvrtou) opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom (napr. III. ÚS 189/09, I. ÚS 368/2018). Vzhľadom na to, že v rámci ústavnej roviny ústavný súd nezistil žiadne nedostatky napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktoré by odôvodňovali jeho kasačný zásah, ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde. Napokon ústavný súd pripomína, že právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu, vrátane ich dôvodov a námietok (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010).

35. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. januára 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu